

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
9 februari 2006

Ons kenmerk
OWB/WG/2006/1543

Uw brief van
7 februari 2006

Uw kenmerk
2050605310

Onderwerp
Vragen van het lid
Kraneveldt

Hierbij zend ik u het antwoord op de vragen van het lid van uw Kamer inzake de spellingaanpassingen.
De vragen werden mij toegezonden bij uw bovenaangehaalde brief met kenmerk 2050605310.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Maria J.A. van der Hoeven

Antwoorden op de schriftelijke vragen van het lid Kraneveldt van de Tweede Kamer der Staten-Generaal aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ingezonden d.d. 22 december 2005, kenmerk 2050605310)

1. Wat vindt u van de discussie die is ontstaan over de meest recente spellingaanpassingen van de Taalunie?

Zowel in 1954 als in 1995 als in 2005 is er na het verschijnen van het Groene Boekje een discussie ontstaan over de wenselijkheid van de aanpassingen. Blijkbaar roept dit onderwerp discussie en emoties op. De vraag is of de heftigheid van sommige reacties in verhouding staat tot de aard en omvang van de veranderingen nu. Volgens mij is dat niet het geval. De spelling volgens de Woordenlijst 2005 is voor meer dan 99,9% identiek aan die uit 1995. En veel van de schrijfwijzen die veranderen sluiten aan bij wat de taalgemeenschap nu al in meerderheid doet. Zo komt *online* op internet tien keer meer voor dan *on line*, en wordt *tevoorschijn* aan elkaar nu al dubbel zoveel gebruikt als *te voorschijn* in twee woorden.

Opvallend is dat in Vlaanderen de recent uitgebrachte editie van de Woordenlijst veel minder stof heeft doen opwaaien dan in Nederland.

2. Klopt het dat de Taalunie op haar website stelt "dat bij al haar activiteiten de belangen van de taalgebruiker voorop staan. Iedereen die Nederlands spreekt, moet met zijn of haar taal in zoveel mogelijk taalsituaties terecht kunnen. De Taalunie wil er voor zorgen dat alle Nederlandssprekenden hun taal op een doeltreffende en creatieve manier kunnen gebruiken"? Vindt u dat de Taalunie met de recente aanpassingen aan haar missie heeft voldaan?

Ja. Het verhogen van de interne consistentie in de Woordenlijst én het verwezenlijken van uniformiteit tussen de Woordenlijst en andere gezaghebbende naslagwerken, waaronder de woordenboeken van Van Dale, komen de duidelijkheid van onze spelling en dus ook haar bruikbaarheid ten goede. Dankzij de opname van ongeveer 6.000 nieuwe woorden beschikken wij weer over een actuele Woordenlijst.

3. Staat u nog steeds achter uw uitspraak bij de presentatie van de nieuwe spellingregels eerder dit jaar: "Ik weet wel zeker dat de spelling toegankelijker, eenduidiger en daardoor beter hanteerbaar is geworden", mede gezien de grote en breed gedeelde weerstand tegen de meest recente aanpassingen?

Ja. De weerstand is overigens geringer en minder breed dan in 1995. Zie verder mijn antwoord op vraag 2.

4. Vindt u het wenselijk dat er verschillen gaan ontstaan tussen enerzijds het onderwijs en de ambtenarij, die verplicht zijn de nieuwe regels te volgen, en anderzijds belangrijke media zoals enkele grote dag- en weekbladen en het NOS Journaal, die deze verplichtingen niet hebben? Zo nee, welke actie gaat u ondernemen tegen deze "burgerlijke ongehoorzaamheid" of ziet u geen rol voor uzelf weggelegd?

Ik vind dit niet wenselijk, maar de media zijn uiteraard vrij om het Nederlands te spellen zoals zij willen. Op 13 januari is er door de Algemeen Secretaris van de Nederlandse Taalunie, enkele spellingdeskundigen en een medewerker van mijn ministerie met de betrokken gedrukte media overleg gevoerd. Van de kant van de Taalunie is er toelichting verstrekt over de aanpassingen. Ook is door de Taalunie aangeboden om een kwantitatieve analyse van de digitale kopij van de Volkskrant te maken, waaruit zou blijken dat het om een gering aantal veranderingen per pagina gaat. De Volkskrant heeft dit in beraad gehouden en heeft vervolgens het aanbod niet aanvaard. De Taalunie is bereid om samen met de perswereld de mogelijkheden te onderzoeken ter ondersteuning van het spellen door kranten en andere media.

5. Welke conclusie of lering trekt u uit de ontstane discussie voor eventueel toekomstig beleid of wellicht wel het uitblijven van beleid op het gebied van spelling van de Nederlandse taal?

Het besluit van het Comité van Ministers van de Nederlandse Taalunie uit 1995 om de spellingregels niet meer te wijzigen vind ik een juist besluit. In 2005 is het Comité hiervan eenmaal afgeweken door een uitzondering bij de regels voor de tussen-n te schrappen. Het Comité kwam hierbij enerzijds tegemoet aan kritiek, die na het verschijnen van de tweede editie van het Groene Boekje was geuit, anderzijds werd de leerbaarheid van de regels vergroot door een uitzonderingscategorie te schrappen. Nu zorgvuldig alle correcties zijn toegepast en er ook een spelling is aangeboden voor nog niet geregelde zaken waaronder de uit het Engels overgenomen woorden, verwacht ik geen grote veranderingen meer bij de editie in 2015. Volstaan kan dan worden met de opname van nieuwe woorden en het verwijderen van woorden, die in onbruik zijn geraakt.

6. Wat is uw standpunt over het nut, de noodzaak en de mogelijke doelstelling(-en) van spellingaanpassingen?

Bij de aanpassingen van 2005 zijn alle brieven van burgers, de artikelen uit de pers, de wetenschappelijke publicaties en de vragen en kritieken van woordenboekenmakers en educatieve uitgevers, die aan de tweede editie van de Woordenlijst van de Nederlandse taal uit 1995 gewijd waren, geanalyseerd. Dit leverde een relatief klein aantal correcties en aanpassingen op (minder dan 1% van de trefwoorden). Doelstellingen van spellingaanpassingen zijn voor mij naast een zo groot mogelijke continuïteit grotere transparantie, consistentie, uniformiteit en leerbaarheid. Aangezien de meeste taalgebruikers spellen op basis van herkenning van woordbeelden, is die consistentie en uniformiteit juist van het grootste belang.

7. Wat is uw inzet in het Comité van Ministers van de Taalunie tot nu toe geweest? Wat zal die inzet voor de toekomst zijn?

Ik heb de voorstellen van de Werkgroep Spelling, waarvan experts uit Nederland en Vlaanderen deel uitmaken, kritisch gevolgd en voorstellen voor nieuwe regels, hoe goed ook onderbouwd, afgewezen. Voor de korte termijn zal de voorlichting over de spellingaanpassingen gericht op doelgroepen bij de overheid, het onderwijs en het brede publiek versterkt worden. Wat de toekomst betreft verwijs ik naar het antwoord op vraag 5. Overigens kijkt de Taalunie graag naar de praktische problemen waarmee specifieke doelgroepen en sectoren bij het toepassen van de spelling worden geconfronteerd (leerkrachten, uitgevers van schoolmethodes, media, overheidsinstellingen e.d.). Zo werkt de Taalunie bijvoorbeeld aan het in kaart brengen van de implicaties van de spelling 2005 in methoden Nederlands voor basis- en voortgezet/secundair onderwijs.

8. Onderschrijft u de stelling dat de discussie op dit moment vrijwel alleen gevoerd wordt door intellectuele taalgebruikers en dat de gewone taalgebruiker nauwelijks aan het woord komt.

Zowel de Taalunie als ik krijgen brieven van burgers over de spelling, ook bij de dagbladen komen de taalgebruikers via ingezonden brieven aan het woord.

9. Onderschrijft u de stelling dat spellingaanpassingen niet moeten worden doorgevoerd omdat je nu eenmaal hebt afgesproken dat om de tien jaar te doen, maar omdat je een bepaald doel voor ogen hebt?

Ja.

10. Onderschrijft u de stelling dat zo'n doel zou kunnen zijn om de spelling van het Nederlands inzichtelijker, overzichtelijker, consequenter en dus gemakkelijker te maken voor de doorsnee taalgebruiker?

Zie mijn antwoord op vraag 6.

11. Onderschrijft u de stelling dat een echte spellingshervorming met de doelstelling zoals hierboven verwoord eveneens een ondersteuning zou kunnen zijn voor de taalverwerving van diverse groepen kwetsbare taalgebruikers, zoals achterstandleerlingen, nieuwkomers, dyslectici en functioneel analfabeten?

Neen. De meeste spelfouten worden niet op het woordniveau gemaakt waarover de Woordenlijst informeert, maar tegen de regels voor het gebruik van de d en de t bij werkwoorden. Overigens zijn kwetsbare taalgebruikers wel gebaat bij consistentie en uniformiteit.

12. Wilt u zich in het Comité van Ministers van de Taalunie sterk maken bij uw collega's uit België en Suriname voor een echte spellinghervorming in bijvoorbeeld 2015?

Neen, zie mijn antwoorden op de vragen 5 en 6.

13. Wilt u in het Comité van Ministers van de Taalunie ervoor pleiten dat de Spellingcommissie van de Taalunie wordt uitgebreid met andere taalgebruikers dan alleen taalkundigen en spellingexperts, zoals schrijvers, journalisten en uitgevers en vooral ook gewone, niet professionele taalgebruikers?

Neen. Het Comité van Ministers heeft destijds besloten om de Werkgroep te beperken tot zes leden. Een gremium als de Werkgroep Spelling moet een hecht team kunnen vormen om efficiënt te kunnen werken. Het is trouwens bijna ondenkbaar dat alle relevante maatschappelijke groepen rechtstreeks in de Werkgroep participeren. Wel wil ik ijveren voor betrokkenheid en goede inspraakkanalen voor verschillende categorieën taalgebruikers. En uiteraard worden ook nu weer alle vragen en opmerkingen van taalgebruikers die de Taalunie rechtstreeks of via taaladviseurs bereiken, geïnventariseerd en geanalyseerd.